

Magyar—szovjet kormányközi kulturális együttműködési bizottság ülése

Egyezmény a szerzői jog védelméről

November 13-án és 17-én között Budapesten baráti légkörben és a kölcsönös megértés szellemében tartották a magyar—szovjet kormányközi kulturális együttműködési bizottság második ülését. Megvitatották a két ország felsőoktatási és közoktatási területén az együttműködés helyzetét, a kulturális és tudományos együttműködés 1968—1969. évi munkatervét, valamint megbeszéltek a bizottság III. ülésének előkészítését.

Elhatározták, hogy szélesítik a felsőoktatásban és a közoktatásban eddig bevált együttműködést. A felsőoktatási intézmények és a tudományos intézetek a jövőben félévre, vagy tanévre cserélnek szakembereket kutató- és oktatómunkára. Egyre több felsőoktatási intézmény lép közvetlen kapcsolatba egymással.

Írták a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti kölcsönös védelméről szóló egyezményt, amelyet magyar részről Ilku Pál művelődési miniszter, szovjet részről Sz. K. Romanovszkij, a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Külföldi Kapcsolatok Bizottságának elnöke írt alá.

A szerződő felek kötelezettséget vállaltak, hogy szorgalmazzák a másik szerződő fél állampolgárai tudományos, irodalmi és művészeti műveinek kiadását. Szorgalmazzák továbbá, hogy saját országuk színházai, zenekarai, zenei együttesei és szöveglírái műsorokban felvegyék a másik szerződő fél állampolgárai által alkotott színpadi és zenei műveket.

Eredményes magyar—uruguayi tárgyalás

Montevideóban csütörtökön este, a magyar kormányküldöttség látogatásának befejezése alkalmából közös uruguayi—magyar közleményt adtak ki. Eszerint az Uruguay Keleti Köztársaság kormányának meghívására a Magyar Népköztársaság kormányának küldöttsége Szurdi István miniszter vezetésével 1967. november 11—16. között hivatalos látogatást tett az Uruguayi Keleti Köztársaságban.

A magyar kormányküldöttséget fogadta Oscar Gestido tábornok, köztársasági elnök is.

A felek megállapították, hogy az országai közötti kapcsolataik az utóbbi években kedvezően alakultak és újabb lehetőségeket nyújtanak az együttműködés további ki- szélesítésére gazdasági és kulturális téren.

A külkereskedelem reformja

A külkereskedelem eddig szervezetenként elkülönült az egyéb gazdasági folyamatoktól — a termeléstől és a felhasználástól —, s egyidejűleg hiányos volt a külső és a belső piac, a termelés és a külföldi értékesítés, valamint az import és a felhasználás közötti gazdasági kapcsolat. A gazdasági mechanizmus reformja éppen ezért a külkereskedelem állami monopóliumának fenntartása mellett a gazdasági folyamatok átfogóbb egységét kívánja megteremteni, s ahol ez indokolt, ennek szervezeti feltételeit is biztosítja.

A külkereskedelem szervezetét, a termelők és a külkereskedelem új elszámolási kapcsolatát szabályozó kormányrendelet értelmében a jövőben ipari és kereskedelmi vállalatok is végezhetnek külkereskedelmi tevékenységet, ha ebből — az export-importjogból — pótlólagos előnyök származnak. A Gazdasági Bizottság határozata jelentős mértékben növelte a külkereskedő ipari és egyéb vállalatok számát. Export-importjogot kapott jó néhány gyár, vállalat. Továbbá: több építőanyag- és gépipari vállalat, termelő-eszköz-kereskedelmi vállalat lehetőséget kapott arra, hogy a szocialista országok közötti munkamegosztás és a választékcseré lebonyolítására esetenként önállóan exportáljon és importáljon. A kereskedelempolitikai érdekek figyelembevételével az export-importjog további ipari és kereskedelmi vállalatokra is kiterjeszhető, ha azok kéri ezt a jogot, s külkereskedelmi tevékenységüket különböző szempontok — például a magas exporthányad — indokolják. A későbbiek során azonban az önálló export-importjogot már a külkereskedelmi miniszter engedélyezi.

A külkereskedelem új mechanizmusának korántsem a szervezeti változás a legfontosabb eleme. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a termelés és az értékesítés szervezeti kapcsolata csak bizonyos határok között valósítható meg, mert a kereskedelempolitikai érdekek, a piacon való eredményes fellépés továbbra is indokolják a specializált külkereskedelmi vállalatok fenntartását. A belföldi és a külföldi piac szorosabb kapcsolatát, a termelés és a realizálás gazdasági egységét tehát a szervezeti formáktól függetlenül is biztosítani kell.

Ebből a szempontból annak van döntő jelentősége, hogy 1968-tól kezdve a külföldi piacok értéktétele — a tényleges devizaár — közvetlenül haladja a belső árszintet —, de emellett szocialista és tőkés piac viszonylatban is terelő hatást fejtenek ki. Szabályozó eszköz a vám is, amelynek nagyobb, aktívabb szerepe lesz, mint a múltban. Az állam amellet úgynevezett preferenciákkal — azaz előnyben részesítéssel —, szubvencióval és egyéb módosításokkal — pl. export- és importtehelyekkel, letéti rendszerrel stb. — befolyásolja a külkereskedelmi forgalmat. A gépiport-igényeket nyilván tevőlegesen befolyásolja, hogy a felhasználónak a Magyar Nemzeti Banknál a deviza ellenértékéhez igazodó forintletétet kell elhelyeznie, amelynek összege esetenként a vételár többszörösét is meghaladhatja. (Például abban az esetben, ha a gépet olyan országban kívánják megvásárolni, amellyel passzív a kereskedelmi mérleg.) A gépiportot azonban az állam preferálhatja is: előnyben részesíti az importengedélyek kiadásánál általában a szocialista országokban történő gévásárlást, adott esetben pedig mentesítést ad a letét alól. (Például amikor az importálandó géppel előállítható termékek exportja révén rövid idő alatt a gépvásárlásra felhasznált devizában térül meg a vételár.)

S végül nem feledkezhetünk meg az irányítás egy más milyen jellegű eszközéről sem: export- és importjogokról. A külkereskedelmi Minisztérium által kiadott engedélyek alapján köthetők. Az importnak az engedélyen kívüli a deviza forintfedezete is feltétele. A deviza megvásárlásához szükséges forintot a felhasználónak kell biztosítania.

A külkereskedelem központi irányításának egyik legfontosabb eszköze a két devizasorzó.

amelyek általában exportra ösztönöznek — ugyanis a devizasorzóval számított forintbevétele a legtöbb feldolgozóipari terméknek kisebb-nagyobb mértékben meghaladja a belső árszintet —, de emellett szocialista és tőkés piac viszonylatban is terelő hatást fejtenek ki. Szabályozó eszköz a vám is, amelynek nagyobb, aktívabb szerepe lesz, mint a múltban. Az állam amellet úgynevezett preferenciákkal — azaz előnyben részesítéssel —, szubvencióval és egyéb módosításokkal — pl. export- és importtehelyekkel, letéti rendszerrel stb. — befolyásolja a külkereskedelmi forgalmat. A gépiport-igényeket nyilván tevőlegesen befolyásolja, hogy a felhasználónak a Magyar Nemzeti Banknál a deviza ellenértékéhez igazodó forintletétet kell elhelyeznie, amelynek összege esetenként a vételár többszörösét is meghaladhatja. (Például abban az esetben, ha a gépet olyan országban kívánják megvásárolni, amellyel passzív a kereskedelmi mérleg.) A gépiportot azonban az állam preferálhatja is: előnyben részesíti az importengedélyek kiadásánál általában a szocialista országokban történő gévásárlást, adott esetben pedig mentesítést ad a letét alól. (Például amikor az importálandó géppel előállítható termékek exportja révén rövid idő alatt a gépvásárlásra felhasznált devizában térül meg a vételár.)

S végül nem feledkezhetünk meg az irányítás egy más milyen jellegű eszközéről sem: export- és importjogokról. A külkereskedelmi Minisztérium által kiadott engedélyek alapján köthetők. Az importnak az engedélyen kívüli a deviza forintfedezete is feltétele. A deviza megvásárlásához szükséges forintot a felhasználónak kell biztosítania.

GARAMVÖLGYI ISTVAN

Majolikaexport

Tóth Béla felvétele

Tucatnyi országba szállítja híres díszáruját a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár. Az idén már több mint 5 millió forint értékű vázat, kancsót, talat, korsót exportáltak főként nyugati országokba. Nemcsak Európában, hanem Amerikában és Ausztráliában is szívesen vásárolják az üzem izléses áruját. Képünkön egy óriási vázát fest Naggyörgy Ilona.

minél 1 millió négyzetkilométernyi területtel rendelkező és csak 3,5 millió lakosú ország nem tudja magát el látni élelemmel. A földreform a helyzetet csak súlyosbította: a felosztott óriás birtokok rossz földjeiből részeseül törpebirtokosok (minifundisták) életképtelenek, állami támogatás hiján visszaesnek a felszámolt „colono”-viszonyba, ami félig személyi, félig anyagi természetű féljobbági függést jelent. A mezőgazdaság kapitalizálása nem haladt előre, a belső piac kialakulásának perspektívája reménytelen.

A nemzeti ipar 1952—1960 között 30 429 826 dollárt veszített. Míg a bányászati cikkek ára 1952—1959 között 30 százalékkal emelkedett, az ón világpiacon csak 6,5 százalékkal. Míg 1951-ben az ország kereskedelmi mérlege pozitív volt, a „forradalom” következtében negatívá vált. Maradt az utolsó menedék, a „háromszögletű művelet”, ami nem más, mint az USA-kölcsön, 37 500 000 dollár 3 év alatt! Mintegy 500 kisbánya zárt be 1964-ig, a mezőgazdasági népeleség pedig, mivel nem tud elhelyezkedni az iparban, kivándorol. Körülbelül évi 20 000 bolíviai hagyja el az országot Argentína felé. Óriási inflációs hullámok öntötték el az országot, a keresetek minimálisak. Egy tanár vagy egy kvalifikált szakmunkás nem keres többet 25 dollárnál havonta, egy átlagmunkás ennek felét.

A BKP 1964-es kongresszusán revidált a túlértékelő álláspontját a nemzeti burzsoáziról, hangsúlyozva

annak kettős arculatát, egyrészt antiimperialista érdekeit, másrészt a néptől való félelmét, nem feledkezve meg azokról a szálakról, amelyek a vegyes vállalatok révén a nemzeti vállalkozó réteget az amerikai monopóliókehez közelítették. Mindennek ellenére a bolíviai kommunisták az antiimperialista egységfront álláspontján vannak a következő megfontolásból. Egyrészt a nemzeti burzsoáziához közel álló egyes értelmiségiek elfordultak a kormányzattól, másrészt a haladás tábora nagyon megosztott, apró, életképtelen pártok (például trockisták) önmagukban elszigetelődnek antiimperialista harcukban. Nem utolsósorban meg kell nyerni és szervezni a parasztságot, azt az osztályt, amelyre a kubai álláspont szerint a fegyveres harcot építeni kell.

Nos, Bolíviában a parasztság nemcsak a statisztika és a szociológia adatai szerint, de benyomásaim alapján is dezorganizált osztály. A földközösség, az inka „ayllu” maradványai már nem védik, a nagybirtok elveszi tőle a levegőt is, a földrajzi körülmények pedig olyan harca kényszerítik a természet ellen, amelyet az egyptomi faekével nem tud vállalni. Gondoljuk meg, hogy az ország földterületének alig 2 százaléka művelhető, ez is nagyrészt a latifundiumok monopóliuma. Ha a parasztság elkeseredettsége általában jó talaj egy ellenállás számára, de az óriási területen való szétszórtsága, a nemzetiségi megosztás nem kedvez

ennek: a kecsua és aymara etnikum mellett számos kisebb törzs és etnikai csoport él a „bolíviai” kreol uralkodó osztály jármában. Az indián nyomorából a „cocaismo”-ban talál menedéket, a koka-level állandó élvezete tönkreteszi az indiánokat. A kormány ezt névleg tiltja, a valóságban elősegíti. Ugyanakkor a piaci viszonyok anarchizációját, a külföldi áruk gátlástalan beözönlését a parasztság felső rétege a fekete piacon használja fel, elszakad a földtől, spekuláns, zsorús tényezővé válik. A városok közepén megtűrt a fekete piac, ahol mindent lehet kapni, a helyi hatóságok bizonyos hasznok húznak belőle.

Ha egyes helyeken, így a Guevara által kiválasztott keleti szubtrópusi és trópusi tartományokban van is lehetőség a fegyveres akciók megindítására, ennek hathatós kiszélesítése a parasztság bevonásával az említett tényezők miatt ma még nem látszik elképzelhetőnek. A partizánmozgalom Guevara halála után bekövetkezett meggyengülése is erre enged következtetni. Mindazonáltal ebből is éppenúgy, mint az 1952-es forradalom és az 1953-as földreform vereségéből maradt egy nagyon lényeges pozitívum: az egész bolíviai nép forradalmi tudata, egy nemzet önismé- rése és erkölcsi egysége feltehetően erősödött, még akkor is, ha a haladás táborában nagy viták folynak a forradalmi út, a felszabadulás és szocialista átalakulás módjairól.

Dr. WITTMAN TIBOR egyetemi tanár

Egyetemi napok

Theodorakis dallama'ra

A szegedi egyetemi napok keretében csütörtök este lebonyolították a „Ki tud többet a Szovjetunióról?” szellemi vetélkedőt a József Attila Tudományegyetem csapata nyerte a medikusok előtt. A program tegnap délelőtt a tanárképző főiskola dísztermében folytatódott, ahol a csehszlovák taneszközök kiállítását nyitották meg. A prágai Ucební Pomucky és az Iskolai Felszereléseket Értékesítő Vállalat közös tanszerbemutatóját L. Bednar, az UP igazgatóhelyettese adta át az érdeklődőknek. A november 24-ig megtekinthető gazdag kiállítási anyagban óvodai segéd- eszközöktől a korszerű matematikai—fizikai, kémiai, és audió-vizuális segéd- eszközökig, különféle szak- iskolai berendezésekig, fal- tábláig, mintegy 242 tárgy található, s szakemberek ismertetik a taneszközök felhasználását, árait, meg- rendelésük módját, szállítá- suk lehetőségeit.

Este az Ifjúsági Házban a Szegedi Orvostudományi Egyetem nemzetközi diák- napi rendezvényével folyta- tották a szegedi egyetemi napok. A szegedi orvos- egyetemen szép hagyomány, hogy évente — ebben az időben — a külföldi diákok zenés-táncos műsorával em- lékeznek meg a Nemzetközi Diákszövetség megalakulá- sáról. A műsoros estre el- jött dr. Tóth Károly egye- temi tanár, a Szegedi Or- vostudományi Egyetem rek- tora, valamint dr. Szontágh Ferenc egyetemi tanár, az általános orvosi kar dé- kánja is. Dr. Konez János, a KISZ megyei bizottságá- nak titkára emlékezett meg a haladó nemzetközi diák- mozgalom és a Nagy Októ- beri Szocialista Forradalom jubileumáról. Ezután a sze- gedi orvosegyetem több mint félszáz külföldi hallgatói- nak képviselőiben — színes műsort adtak az idegen anyanyelvű szegedi mediku- sok. Charlie Varnava cipru- si-görög diák konferálta egymásután a kenyai, arab és görög egyetemistákat a pódiumra. Az asztalokat körbenülő publikum tapsal jutalmazta a népek dalai- ból, táncából ízelítőt nyúj- tó kicsit félszeg, kicsit bá- tortalan, de lelkes ambició- val egyre inkább lendület- bejött diákokat, akik közül talán legnagyobb sikert a Theodorakis dallamaira szírtakit lejtő görög fiatalok arattak.

A külföldi diákok nevé- ben Haddadin Züher emlé- kezett meg a Nemzetközi Diáknapi jelentőségéről, majd a Móra Ferenc művelődési otthon gitárzenekarának közreműködésével a késő esti órákig ropták a táncot az egyetem magyar és kül- földi diákjai.